

**Программа курса
«Русская литература для граждан Республики Беларусь»**

Объем и содержание учебной дисциплины «Русская литература»

Форма обучения	Общий объем (трудоемкость) Часов	в том числе аудиторная контактная работа обучающихся с преподавателем, час					Самостоятельная работа, час	Форма промежуточной аттестации
		Всего	Лекции	Практические (семинарские) занятия	Лабораторные занятия	Консультации		
дистанционная	36	36	10	-	-	-	26	тест

Тематический план

№ п/п	Основные разделы и темы учебной дисциплины	Часов	
		Лекции	Самостоятельная работа
1.	Периоды развития русской литературы. «Слово о полку Игореве» – произведение древней русской литературы	1	4
2.	Александр Сергеевич Пушкин (1799–1837)	2	4
3.	Николай Васильевич Гоголь (1809–1852)	2	4
4.	Лев Николаевич Толстой (1828–1910)	2	6
5.	Фёдор Михайлович Достоевский (1821–1881)	2	4
6.	Антон Павлович Чехов (1860–1904)	1	4
	Итого:	10	26

Краткое содержание учебной дисциплины

Тема 1. Периоды развития русской литературы. «Слово о полку Игореве» – произведение древней русской литературы

Горький о главном значении и особенностях русской литературы. Появление русской литературы в X (десятом) веке. Шесть периодов русской литературы. Памятники книжной культуры. «Слово о полку Игореве» – самый известный во всем мире памятник древней русской литературы. Историческое событие, ставшее основой сюжета «Слова о полку Игореве». Автор «Слова о полку Игореве» – гениальный поэт и образованный человек. Основная идея произведения – призыв русских князей к единению.

Тема 2. Александр Сергеевич Пушкин (1799–1837)

Происхождение, семья и ближайшее окружение юного А. С. Пушкина. Начальное образование и обучение в Царскосельском императорском Лицее. Первые стихи и оценка их Г. Р. Державиным. Начало литературного творчества, первая поэма «Руслан и Людмила». Отношение к крепостному праву. Свободолюбивые стихотворения «Вольность», «К Чаадаеву», «Деревня». Ссылка на Кавказ. Главные темы южных романтических поэм Пушкина – тема свободы, тема любви. Стихотворение «Узник». Жизнь в Михайловском. Роман «Евгений Онегин». Трагедия «Борис Годунов». Болдинская осень. «Маленькие трагедии». Поэма «Медный всадник», романы «Дубровский», «Капитанская дочка». Дуэль и гибель.

Тема 3. Николай Васильевич Гоголь (1809–1852)

Семья и детство Н. В. Гоголя. Образование будущего писателя. Сборник повестей «Вечера на хуторе близ Диканьки», принёсший молодому писателю успех и славу. Яркое описание жизни украинского народа, обилие юмора, фантастики, фольклора. Знакомство с А. С. Пушкиным. Роль Пушкина в творческой судьбе Гоголя. «Петербургские повести»: «Шинель», «Портрет», «Нос», «Невский проспект». Гоголь как замечательный драматург. Комедия «Ревизор». Жизнь в Италии. Главное произведение Гоголя – поэма «Мёртвые души».

Тема 4. Лев Николаевич Толстой (1828–1910)

Лев Николаевич Толстой – один из самых известных в мире русских писателей. Детство в старинной известной семье в Ясной Поляне недалеко от Тулы. Учёба в университете Казани на факультете восточных языков, на юридическом факультете. Участие в военных действиях на Кавказе. Первые произведения, сделавшие Л. Н. Толстого известным: повести «Детство», «Отрочество», «Юность»; «Севастопольские рассказы» о войне. Сотрудничество с журналом «Современник». Педагогическая деятельность. Женитьба на С. А. Берс. Роман «Война и мир». Романы «Анна Каренина» и «Воскресение»; повести, рассказы. Философское учение Толстого. Ясная Поляна в конце XIX века как идейный центр. Уход из Ясной Поляны и смерть.

Тема 5. Фёдор Михайлович Достоевский (1821–1881)

Семья Ф. М. Достоевского. Учёба в Главном инженерном училище в Петербурге. В 1845 (тысяча восемьсот сорок пятом) году – первый роман «Бедные люди»; в 1848 (тысяча восемьсот сорок восьмом) году – «повесть о мечтателе» «Белые ночи». Участие в собраниях революционного кружка Петрашевского; арест и ссылка на каторгу в Сибирь, в Омский острог. «Записки из Мёртвого дома». Возвращение в 1859 (тысяча восемьсот пятьдесят девятом) году в Петербург; работа вместе со своим братом Михаилом в журналах «Время» и «Эпоха». Создание известных во всем мире философских романов: «Преступление и наказание» (1866 год), «Идиот» (1868 год), «Бесы» (1871 год),

«Подросток» (1875 год), «Братья Карамазовы» (1881 год). Смерть в 1881 (тысяча восемьсот восемьдесят первом) году из-за болезни лёгких.

Тема 6. Антон Павлович Чехов (1860–1904)

Рождение в 1860 (тысяча восемьсот шестидесятом) году в городе Таганроге в семье лавочника. Детство: пение вместе с братьями в церковном хоре; работа в лавке отца. Приезд в 1879 (тысяча восемьсот семьдесят девятом) году в Москву, поступление на медицинский факультет Московского университета. Первые юмористические рассказы и сотрудничество с развлекательными журналами «Будильник», «Осколки», «Сверчок». Окончание университета в 1884 (тысяча восемьсот восемьдесят четвёртом) году; работа врачом. Первые сборники рассказов. Юмор и сатира в раннем творчестве Чехова: рассказы «Письмо к учёному соседу», «Жалобная книга», «Хамелеон», «Унтер Пришибеев», «Ванька». Художественное творчество – главное дело жизни А. П. Чехова. Главная особенность творчества – краткость с большим смыслом. Поездка в 1890 (тысяча восемьсот девяностом) году на остров Сахалин. Чехов как драматург: пьесы «Чайка», «Три сестры», «Вишнёвый сад». Смерть от туберкулёза в 1904 (тысяча девятьсот четвёртом) году.

Кароткі змест вучэбнай дысцыпліны

Тэма 1. Перыяды развіцця рускай літаратуры. «Слова пра паход Ігаравы» – твор старажытнай рускай літаратуры

Горкі аб галоўным значэнні і асаблівасцях рускай літаратуры. З'яўленне рускай літаратуры ў Х (дзясятым) стагоддзі. Шэсць перыядаў рускай літаратуры. Помнікі кніжнай культуры. "Слова пра паход Ігаравы" – самы вядомы ва ўсім свеце помнік старажытнай рускай літаратуры. Гістарычная падзея, якая стала асновай сюжэту "Слова пра паход Ігаравы". Аўтар "Слова пра паход Ігаравы" – геніяльны паэт і адукаваны чалавек. Асноўная ідэя твора – заклік рускіх князёў да яднання.

Тэма 2. Аляксандр Сяргеевіч Пушкін (1799–1837)

Паходжанне, сям'я і найбліжэйшае асяроддзе юнага А. С. Пушкіна. Пачатковая адукацыя і навучанне ў Царскасельскім імператарскім Ліцэі. Першыя вершы і ацэнка іх Г. Р. Дзяржавіным. Пачатак літаратурнай творчасці, першая паэма "Руслан і Людміла". Стаўленне да прыгоннага права. Свабодалюбівыя вершы «Вольнасць», «Да Чаадаева», «Вёска». Спасылка на Каўказ. Галоўныя тэмы паўднёвых рамантычных паэм Пушкіна – тэма свабоды, тэма кахання. Верш «Вязень». Жыццё ў Міхайлаўскім. Раман «Яўген Анегін». Трагедыя «Барыс Гадунюў». Болдзінская восень. "Маленькія трагедыі". Паэма "Медны вершнік", раманы "Дуброўскі", "Капітанская дачка". Дуэль і гібель.

Тэма 3. Мікалай Васільевіч Гоголь (1809–1852)

Сям'я і дзяцінства Н. В. Гоголя. Адукацыя будучага пісьменніка. Зборнік апавесцей «Вечары на хутары каля Дзіканькі», які прынёс маладому пісьменніку поспех і славу. Яркае апісанне жыцця ўкраінскага народа, багацце гумару, фантастыкі, фальклору. Знаёмства з А. С. Пушкіным. Роля Пушкіна ў творчым лёсе Гоголя. "Пецярбургскія апавесці": "Шынель", "Партрэт", "Нос", "Неўскі праспект". Гоголь як чужоўны драматург. Камедыя "Рэвізор". Жыццё ў Італіі. Галоўны твор Гоголя – паэма "Мёртвыя душы".

Тэма 4. Леў Мікалаевіч Талстой (1828–1910)

Леў Мікалаевіч Талстой – адзін з самых вядомых у свеце рускіх пісьменнікаў. Дзяцінства ў старажытнай вядомай сям'і ў Яснай Паляне недалёка ад Тулы. Вучоба ва ўніверсітэце Казані на факультэце ўсходніх моў, на юрыдычным факультэце. Удзел у

ваенных дзеяннях на Каўказе. Першыя творы, якія зрабілі Л. Н. Талстога вядомым: аповесці «Дзяцінства», «Малалецтва», «Юнацтва»; «Севастопальскія апавяданні» аб вайне. Супрацоўніцтва з часопісам "Сучаснік". Педагагічная дзейнасць. Жаніцьба на С. А. Берс. Раман "Вайна і мір". Раманы «Ганна Карэніна» і «Уваскрэсенне»; аповесці, апавяданні. Філасофскае вучэнне Талстога. Ясная Паляна ў канцы XIX стагоддзі як ідэйны цэнтр. Сыход з Яснай Паляны і смерць.

Тэма 5. Фёдар Міхайлавіч Дастаеўскі (1821–1881)

Сям'я Ф. М. Дастаеўскага. Вучоба ў Галоўным інжынерным вучылішчы ў Пецяярбургу. У 1845 (1845) годзе – першы раман «Бедныя людзі»; у 1848 (тысяча васемсот сорок восьмым) годзе - "аповесць аб летуценніку" "Белыя ночы". Удзел у сходах рэвалюцыйнага гуртка Петрашэўскага; арышт і спасылка на катаргу ў Сібір, у Омскі астрог. «Цыдулкі з Мёртвага дома». Вяртанне ў 1859 (1859) годзе ў Пецяярбург; праца разам са сваім братам Міхаілам у часопісах "Час" і "Эпоха". Стварэнне вядомых ва ўсім свеце філасофскіх раманаў: «Злачынства і пакаранне» (1866), «Ідыёт» (1868), «Бясы» (1871), «Падлетак» (1875), «Браты Карамазавы» (1881). Смерць у 1881 (тысяча восемсот восемдзят першым) годзе з-за хваробы лёгкіх.

Тэма 6. Антон Паўлавіч Чэхаў (1860–1904)

Нараджэнне ў 1860 (1860) годзе ў горадзе Таганрозе ў сям'і крамніка. Дзяцінства: спевы разам з братамі ў царкоўным хоры; праца ў краме бацькі. Прыезд у 1879 (1879) годзе ў Маскву, паступленне на медыцынскі факультэт Маскоўскага ўніверсітэта. Першыя гумарыстычныя апавяданні і супрацоўніцтва з забаўляльнымі часопісамі «Будзільнік», «Аскепкі», «Цыркун». Заканчэнне ўніверсітэта ў 1884 (тысяча восемсот восемдзят чацвёртым) годзе; праца лекарам. Першыя зборнікі апавяданняў. Гумар і сатыра ў ранняй творчасці Чэхава: апавяданні «Ліст да вучонага суседа», «Скаргавае кніга», «Хамелеон», «Унтэр Прышыбееў», «Ванька». Мастацкая творчасць - галоўная справа жыцця А. П. Чэхава. Галоўная асаблівасць творчасці - сцісласць з вялікім сэнсам. Паездка ў 1890 (1890) годзе на востраў Сахалін. Чэхаў як драматург: п'есы "Чайка", "Тры сястры", "Вішнёвы сад". Смерць ад туберкулёзу ў 1904 (тысяча дзевяцьсот чацвёртым) годзе.